

Kjak

Thomas J. Askham

Skulu vit hava logar- og messuorðaval í miðlinum?

Tað kann henda, at onkur heldur, at henda yvirskriftin er markhátlig. Hetta skal meira uppfatast sum tankamolar, heldur enn grenj ella kverulering. Hetta kom mær til hugs nú um daganar, tá eg lurtaði eftir teim ymiskum rásinum, vit hava her á landið, og las hvat bløðini skrivaðu. Eg minnst frá tí tíðini eg var til skips, tá blivu nógv evnir havd á loftið í logarinum ella í messuni, satt at siga var ikki orðavalið altíð tað mest vælvalda, sera beisk og til tíðir ósømuligt, har var onki filtur á.

Hetta kom mær í huga, tá eg lurtaði eftir miðlinum. Her er ein broyting farin fram frá at vanda sær um orðbúnan til, hvat tú kann vænta tær at hoyra í dag. Í skjøtt mong ár hava vit fingið frálíkar

sendingar í Kringvarpinum, hvussu vit skula verja um mál okkara, nýggj orð verða smíðaði, og tað verður lúkað í málinum, so at tað verður meira ment. Stóra tøkk hava tey uppiborið, sum hava verið slóðarar og so tey, sum nú halda fram við hesum týðandi arbeiði, fólki og landið okkara til frama.

Tú kann lesa innlegg í bløðum, hetta er nokk ætlað sum skemt, men orðavalið og orðabúnin er ikki sera hugaligur lesnaður, sera vánaligt, tað sama kanst tú uppliva samrøður við kendar persónar sum sjenera onnur fólk, sum ikki sampakka í hugsunarhátt og livihátt, hetta minti meg á logar- og messusnakkið, tað ger onki um miðlanir liggja á einum ørðum hægri støði, enn logar- og messuorðavalinum.

Nú eri eg ikki á facebook og komi tað ikki heldur, men eg havi sæð nakrar viðmerkingar á portalum til ymisk evnir, eg má siga at tað eru nakrar harðar og miskunnarleysar viðmerkingar, sum fara fram, tað er ok at ein ikki er samdur í ymiskum málum, men hví sjenera og niðurgera persónar, heldur enn at viðgera evnið á ein sakligan og høvuskan hátt.

Eitt annað heldur ódámilit rák, sum er at siggja í nýggjari tíð, í tí almenna rúminum er tann umtalan, okkara politiska skipan og politikkararnir fáa, tað veri seg andstøða ella samgongulimir, ásannast má, at nakað av tí negativa, sum sagt verður um politikkarar, er sjálvskapt. Tað sum er so trist er, at tann tign, sum var um løgtings- og landstýrisstørvini

og teimum persónunum, sum eru vald til hetta starv, er komið niður á eitt so óverdut støðið, sum ikki sømir seg einari framkomnari tjóð.

Sjálvandið skulu vit hava skrivi- og talufrælsi, og vit skulla kunna spyrja og bora og endavenda hvørjum steini, sum tikið verður til, í málum sum eru ivasom og sum tørva eina nærri umrøðu og lýsan, missskil meg ikki her. Tá eg tosi um tign, so meini eg við, at løgtings- og landsstýrisfólk verða rópt fyrri bæði líkt og ólíkt. Vit hava sæð, hvat slík umtala kann føra til, fólk vilja umhugsa, um tey vilja útseta seg sjálfvan og familju teirra fyrri slikt, tað verður spell um tað verður fruktin av negativari umtalu í milinum. Tað er spell at siggja, at nógv av teimum, sum kundu

blandað seg í orðaskiftið, fyrr eru ikki meir at finna í tí almenna orðaskiftinum í dag. Havi tosað við onkran teirra, orsøkin er, at tey upplivdu, at teirras persónur bleiv viðgjørdur heldur enn tað ávísar evnið, eisini gekk hetta útivur børn og familju, børnini blivu happað, tað var ein alt ov høgur prísur at gjalda tí valdu tey at halda uppat at verða virkin í orðaskiftinum, hetta má sigast at verða stórt spell, at so er blivið.

Eitt annað, sum hevur undrað meg er, tá fólk verða biðin um at koma til samrøðu ella orðaskiftið, tað veri seg útvarpið ella sjónvarpið, verturin setur spurnigar um ávísar evnið, tann spurdi birjar at forklára seg, men so verður viðkomandi avbrotin av vertinum. Hví kunnu fólk ikki

forklára seg lidnan?

Sum eg innleiddi við, so er hettar bert ætlað sum nakrir tankamolar, sum ein upplivur og sær frá síðulinjuni, ongin av tykkum fjølmilafólkun nýtast at fara upp í tað reyða feltið av hesum, prøva og eftirmet, um kanska tit hava fyrri neyðuni sum fjølmiðlafólk at broyta ting. Um vit vilja tað ella ikki, so hava fjølmilanir eina stóra makt og ávirkan, teir kunna føra eina menniskju upp á tindin, ella niður í dýkið, sjálvur havi eg tað álit og royndir av tykkum fjølmiðlafólki, at tit taka atlit til, hvar markið gongur, til tað ger skaða á onnur.

Eg vil ynskja tykkum fjølmiðlafólkið, bæði tí skrivandi og Kringvarpsmannningini, eitt gott nýggjár.

Dagfinnur Danbjørg

Hví eta tey ikki bara kaku?

Soleiðis sigst Fraklands drotning Maria Antoinette (f. 1755 - d. 1793) at hava spurt, tá hon á Versailles Slotti hoyrði, at fólkið í París svøлтаði. Hon livdi jú í yvirflóð við øllum: mati og víni, tænarum og tónleikarum og altíð borin á lógvum 15 km frá høvuðsstaðnum fullkomuliga óvitandi um støðu vanligu fólksins. Ja, hví mundu tey ikki eta kaku?

Tað kúgaða og svanga fólkið framdi kollvelting í 1789 undir herrópinum : javni, frælsi og brøðralag og í 1793 vórðu Maria og Ludvík 16 hálshøgð.

M.a. hetta kom eg til at tonkja yvir í morgun, tá eg keypti eitt hálv omega-rugbreyð fyrri næstan 30 kr.

Tí í innara oyranum ljóðar framvegis røddin frá: Í menniskjanum góður tokki - har sagt verður, at nógvar feroyskar familjur við børnum, bert eiga uml. 60 kr. at liva fyrri um dagin. Verður tað tá eisini hjá okkum - nú uml. 225 ár seinri - serliga í teim høgkapitalistiskum heimunum spurt um, hví okkara fátæku ikki bara eta kaku. Tí vanligt er at hoyra útsagnir sum: tey liggja, sum tey sjálvi hava reitt, ella tað er teirra egna skuld. Høgkrakristindómur og høgkrapolitikkur í eina nøtu-hylki.

Vit hava kunnað lisið í bløðunum um teir (ikki tey), ið forvinna frá 3.000,- kr. - 15.000,- kr. um dagin. Hesu somu skulu nú hava áleið

100.000 kr. í part í hondina frá høgkrakollveltingarstjórnuni, meðan tey við lágum inntøkum og arbeiðsleys skulu onki hava og pensionistar fara at gjalda meira.

Matteuseffektin, ið sigur, at tey, ið hava, skulu fáa, meðan tey, ið litið og onki hava, frá teimum skal sjálvt tað litla verða tikið, sær út til at vera samgongunar arbeiðsgrundarlag vælsignað av Jenusi (ikki Jesusi) og øðrum, ið onki hava fata av kjarnuni, men sum eru prógv fyrri, at tað, ið verður sagt í Matt. er fullkomuliga rætt, sjálvandi, nemliga at tann sum hevur fingið fatur á boðskapinum og skilir kjarnuna, hann skal fáa innlit og forstáls í yvir-

flóð, meðan hann, ið litið og onki skilir, skal missa tað litla forstáls, ið hann hevur, soleiðis at hann stendur púra berur og kanska fullkomuliga forvirraður, tá talan er um gleðiðboðskapin.

Og at so er, tað siggja og hoyra vit hvønn dag m.a. í æviga jabbariðnum um frelstur við trúgv, gerningar hava einki upp á seg (ein gjøgnum-súrgeð høgkrakristin ella høggrahéiðin egoistisk útsøgn, sum normalbegávaði áttu at vita, onki hevur við kristindóm at gera, tí har er fundamentið, tú SKALT elska Guð og næstan, hvørki meira ella minni. Avleiðingarnar av egoistiska høgkrakristindóminum eru ikki til at taka feil av hvørki í

Føroyum ella aðrastaðni, og fátækradømi er bert ein av fylgjunum.

Av somu orsøk hoyra vit tíðint, at næstin liggur, sum hann sjálvur hevur reitt, hvør skal siga, at tað má hann sjálvur um. Vit hava nokk við okkum sjálvi. Men hava vit nú eisini tað, um vit geva okkum út fyrri at vera kristin?

Tí sannleikin er hann, at Guð hevur givið okkum ØLL-UM, ið búgva á hesum klettum eitt ríkt land. So sjálvandi er orsøkin til fátækradømi ikki, tí at ov litið er til, men tí at ójávnt er býtt.

Tað altavgerandi í lötuni er og verður tí at steðga høggrakollveltingini, og í hennara stað at fremja eina vinstrakoll-

velting, sum skapar góð livikor fyrri ALLAR føroyingar, við yrking Grundtvigs fyrri eyga og oyra: For da har i visdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.

Vónandi fara einglarnir, ið vitjaðu á jolum fyrri umleið 2000 árum síðani, at vitja øll tey mongu, ið mugu halda jól í neyð og fátækradømi og geva teimum troyst og linna og eina livandi vón um betri tíðir.